

ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА МЕЖДИНЕН ПРЕГЛЕД НА ЗНАЧИМИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДИТЕ В ДУНАВСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ

Среща с представители на заинтересованите страни от областите Русе,
Търговище, Разград, Силистра и Добрич за поречия на реки Русенски Лом и
Добруджански реки

01 април 2022 г., гр. Русе

Съдържание

- Основни принципи при управлението на водите
- Роля на Междинния преглед на значимите проблеми при управлението на водите
- Характеристики на Дунавски район за басейново управление
- Значими проблеми при управлението на водите в Дунавски РБУ

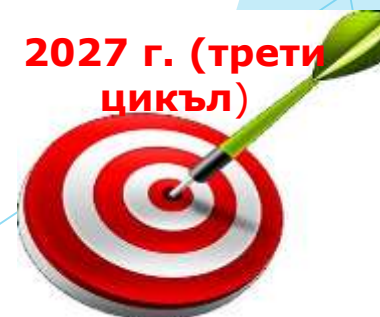

Основни принципи при управлението на водите

- **Рамкова директива за водите (РДВ) 2000/60/ЕС** - основен законодателен инструмент на ЕС в областта на политиката за управление на водите, транспонирана в **Закона за водите**
- Управление на водите на басейнов принцип, въз основа на **водни тела**, които са основна единица за управление
- **Плановите за управление на речните басейни** (ПУРБ) - основен инструмент за прилагане на РДВ и постигане на екологичните цели
- **Активно участие** на всички заинтересовани страни при прилагането на РДВ

Основна цел на РДВ:

➡ постигане добро състояние на повърхностните и подземните води

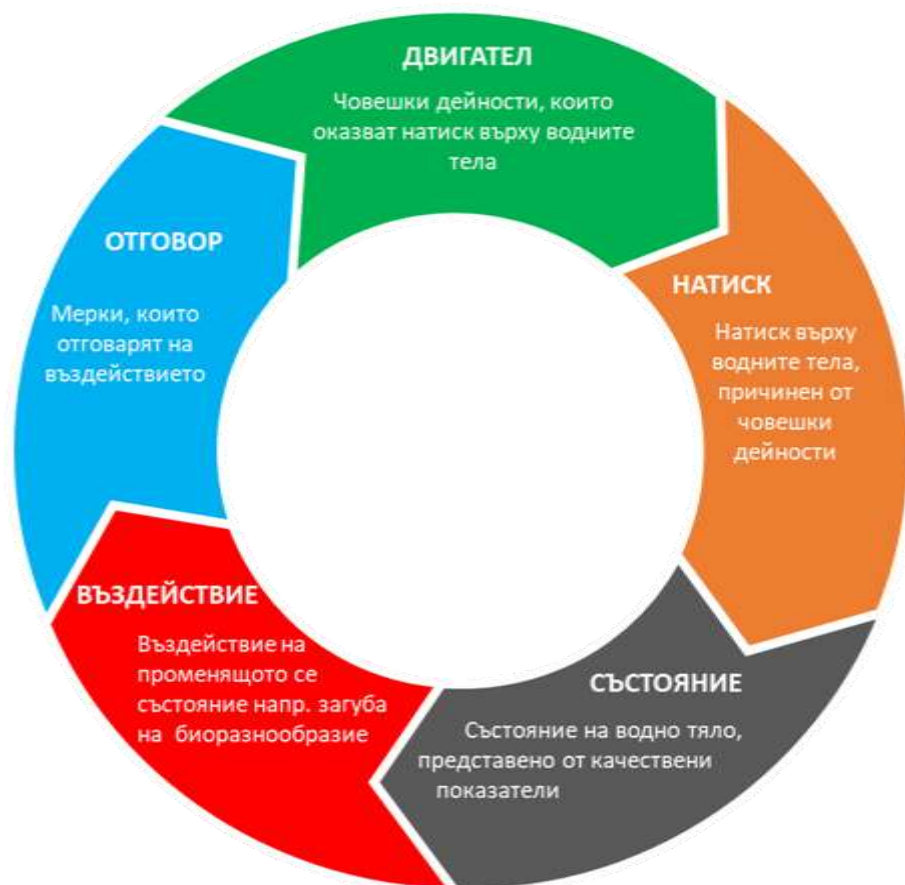
Цел на Междинния преглед на значимите проблеми при управлението на водите

- **Информирание** на заинтересованите страни и широката общественост за основните проблеми при управлението на водите на най-ранен етап
 - **Предоставяне на възможност за коментари и предложения** относно същността и възможностите за преодоляване на идентифицираните проблеми при отчитане на различните интереси и потребностите на заинтересованите страни
- ↓
- Обективно и обосновано **актуализиране на екологичните цели и Програмите от мерки** в ПУРБ

Моделът „Движещи сили“-„Натиск“-„Състояние“- „Въздействие“ - „Отговор“

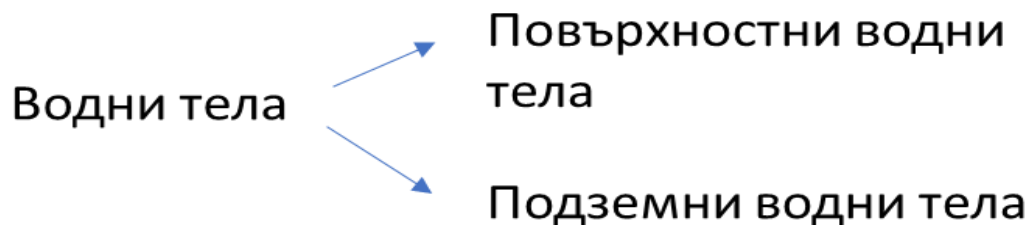

- основен инструмент в интегрираното управление на водите в съответствие с принципите на РДВ;
- отразява взаимовръзките между между антропогенния натиск и въздействието върху водите
- представя информация за предприети или планирани действия за постигане или запазване на добро състояние на водите

Характеристики на Дунавски район за басейново управление

- ДРБУ обхваща територия от $47\,235\text{ км}^2 = 42,5\%$ от територията на страната и $5,9\%$ от територията на международния басейн на река Дунав
- водосборни области на реките *Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, Дунавски Добруджански реки и водите на река Дунав*
- 126 общини (някои от тях частично) в 18 области
- 46,5% от населението на България

Реки – 7 типа, 224 водни тела

Езера – 8 типа, 32 водни тела

6 водоносни хоризонта, 50
подземни водни тела

Идентифицирани значими проблеми при управлението на водите

- Замърсяване с органични вещества и биогенни елементи (азот и фосфор):
 - от отпадъчни води от населени места и производствени обекти;
 - от селскостопански практики - земеделие и животновъдство;
 - комбинирано въздействие на замърсяването от биогенни вещества
- Химично замърсяване на повърхностните води
- Натиск от водовземане и физически модификации
- Натиск върху количеството и качеството на подземните води
- Изменение на климата (наводнения и засушаване)
- Недостиг на вода
- Корабоплаване и транспорт по река Дунав
- Други проблеми

Замърсяване с органични вещества и биогенни елементи (азот и фосфор) от отпадъчни води от населени места и производствени обекти

Движещи сили: урбанизация, промишленост

Източници на натиск:

- зауставане на частично пречистени или непречистени отпадъчни води от населени места и селищни образувания и от промишлени предприятия;
- незакрити стари общински сметища, които не са рекултивирани и не отговарят на екологичните изисквания;
- отглеждане на аквакултури в рибарници и садкови стопанства

Защо това е значим проблем?

засилени процеси на еутрофикация вследствие на повишените концентрации на органични и биогенни вещества

- ➔ заплаха за водните екосистеми, загуба на биоразнообразие
- **негативно въздействие върху екологичното състояние**

Как се управляват тези проблеми?

- регулиране на дейностите чрез разрешителен режим и засилване на контрола
- подобряване на инфраструктурата за събиране и пречистване на отпадъчни води;
- прилагане на нови технологии, позволяващи по-ефективно пречистване;
- използване на естествени технологии за пречистване

Замърсяване с органични вещества и биогенни елементи (азот и фосфор) от земеделието и животновъдството

Движеща сила: селско стопанство

Източник на натиск:

- прекомерно или неправилно използване на торове;
- неправилно съхраняване на торовите маси от животновъдните ферми и последващото им нанасяне върху земеделските площи;
- отпадъчни води от животновъдните комплекси

Защо това е значим проблем?

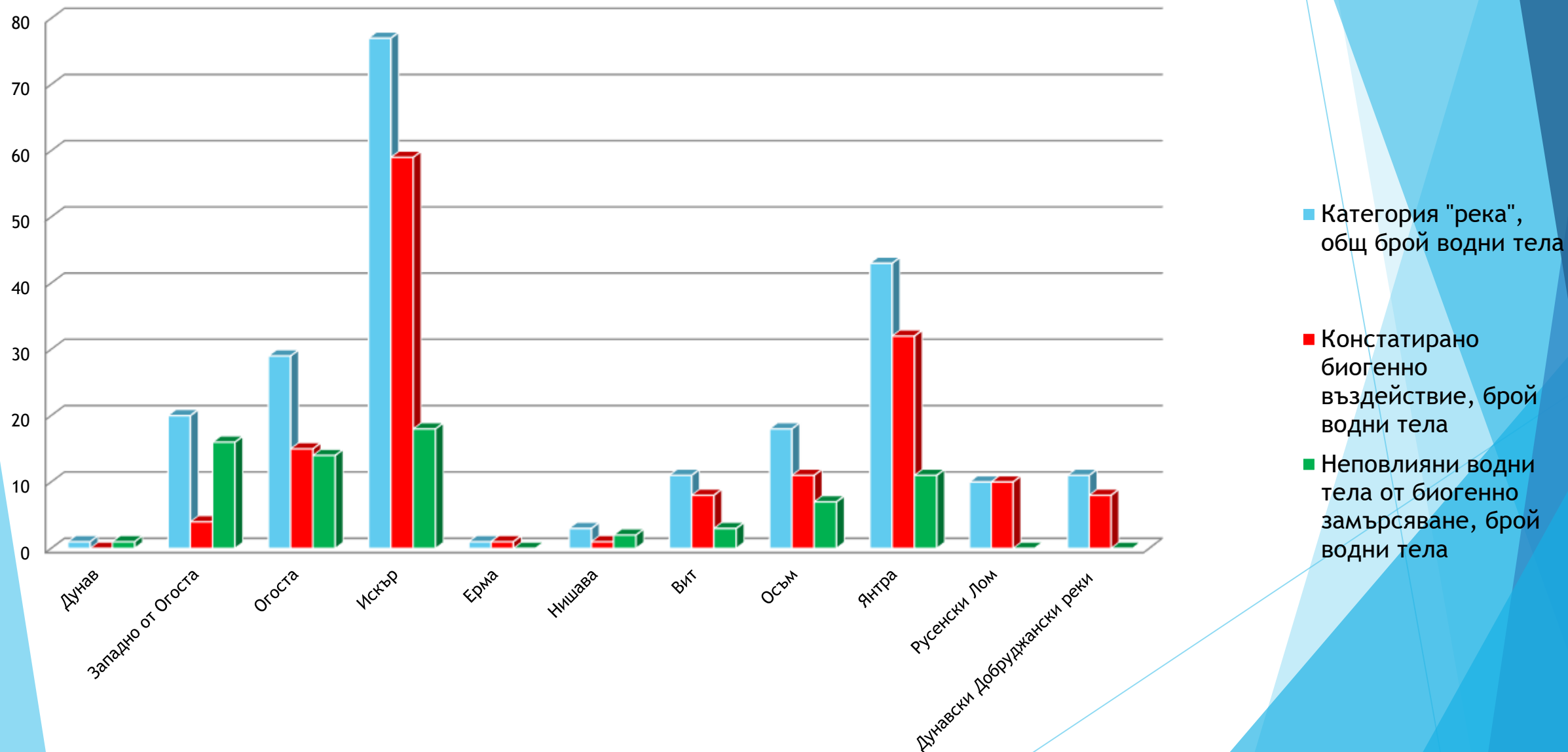
- повишените концентрации на биогенни в повърхностните води предизвикват еутрофикация
 - **негативно въздействие върху екологичното състояние**

Как се управляват тези проблеми?

- спазване на условията за добри земеделски и фермерски практики;
- изпълнение на мониторингова програма по директивата за нитрати в повърхностните и подземни води в ДРБУ;
- осигуряване на стимули за дейности и инвестиции, водещи до намаляване на дифузното замърсяване с органични вещества и биогенни елементи;
- провеждане на обучителни, информационни и координиращи кампании със земеделските производители;
- мерки, свързани с ценовата политика, с цел въвеждане на възстановяването на разходите за водни услуги от селското стопанство, включително и за дифузно замърсяване.

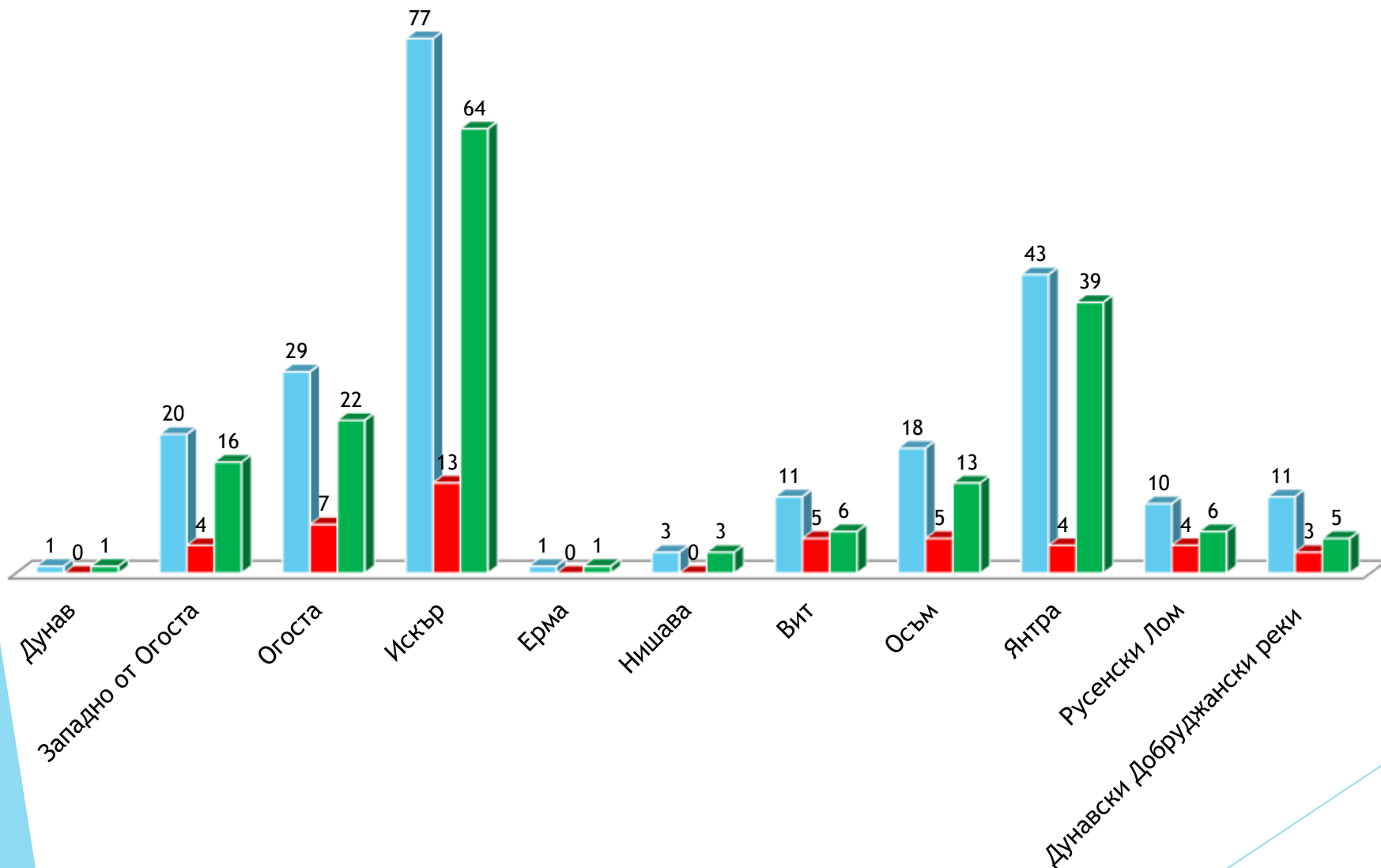

Констатирано биогенно въздействие по поречия за водни тела категория "река" в ДРБУ

Констатирано органично въздействие по поречия за водни тела категория "река" в ДРБУ

■ Категория "река", общ брой водни тела

■ Констатирано органично въздействие, брой водни тела

■ Неповлияни водни тела от органично замърсяване, брой водни тела

BG1RL120R1013 - р. Русенски Лом от вливане на реките Черни Лом и Бели Лом, до устие р. Дунав

- Качеството на водите се наблюдава в два мониторингови пункта:
 - р. Русенски лом на устие преди вливане в р. Дунав с код BG1RL00001MS010;
 - р. Русенски лом при с. Басарбово с код BG1RL00001MS020
- Наблюдават се концентрации над изискванията за добро състояние на следните показатели: Азот-амониев; Азот-нитратен; Азот-нитритен; рН; БПК5; Електропроводимост; Общ азот; Общ фосфор и Ортофосфати.

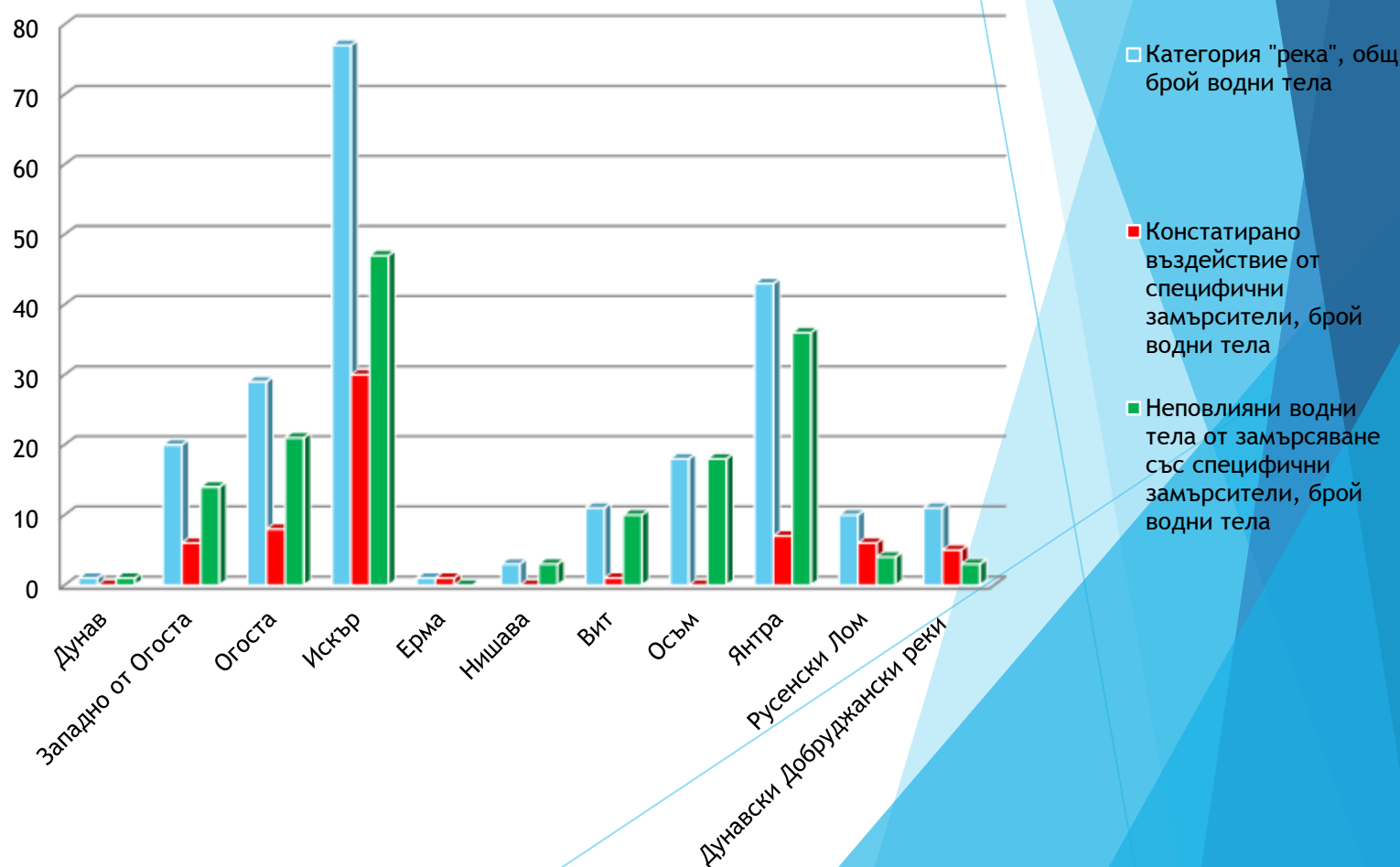
Химично замърсяване на повърхностните води (приоритетни вещества и специфични замърсители)

Движещи сили: промишленост, урбанизация, селско стопанство

Източник на натиск:

- заустване на частично пречистени или непречистени промишлени и битови отпадъчни води;
- стари промишлени обекти и сметища;
- неправилната употреба и/или съхраняване на пестициди и препарати за растителна защита;
- емисии на вредни вещества в атмосферата и последващото им отлагане върху водните повърхности

Констатирано въздействие от специфични замърсители по поречия за водни тела категория "река" в ДРБУ

Химично замърсяване на повърхностните води (2)

- При анализа на специфичните замърсители са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние при мониторингови пунктове, напр.:
 - по показател алуминий: BG1RL120R1013 р. Русенски Лом от вливане на реките Черни Лом и Бели Лом до устие р. Дунав, в МП р. Русенски Лом на устие при гр. Русе;
 - по показател манган: BG1RL900R1012 р. Бели Лом след язовир Бели Лом до вливане на р. Долапдере при Писанец, вкл. приток р. Наловска, в МП р. Бели Лом след гр. Разград;
 - по показател желязо и цинк: BG1RL900R1112 р. Бели Лом след вливане на р. Долапдере при село Писанец, вкл. приток р. Долапдере, в МП р. Бели лом след с. Писанец
- Не са установени превишения на концентрации на приоритетни вещества в повърхностните води.

Химично замърсяване на повърхностните води (3)

Защо това е значим проблем?

повишени концентрации на специфични замърсители и приоритетни вещества в повърхностните води, седименти и биота → загуба на хабитати и потенциална заплаха за водните екосистеми и човешкото здраве.

➤ **негативно въздействие върху екологичното и химичното състояние**

Как се управляват тези проблеми?

- регулиране на дейностите чрез разрешителен режим (напр. по-строги емисионни ограничения);
- засилване на контрола върху качеството на производствените отпадъчни води преди включването им в канализационните системи;
- засилване на контрола върху използването на препарати за растителна защита в близост до водни обекти;
- планиране на мерки за ограничаване на дифузното замърсяване на води от селскостопански и горскостопански дейности;
- техническа и биологична рекултивация на депа за отпадъци - *За периода 2014-2020 г. в ДРБУ е извършена техническа рекултивация на 19 бр. общински депа, които не са в съответствие с екологичното законодателство – в района Бяла, Две Могили, Тервел, Генерал Тошево, Крушари. Част от депата са на етап изпълнение на тригодишна биологична рекултивация (след предварителна техническа рекултивация).*

Натиск от водовземане и физически модификации

Движещи сили: урбанизация, промишленост, енергетика, селско стопанство, защита от наводнения, изменения на климата, корабоплаване

Източник на натиск:

- водовземане за битови нужди, промишлено водоснабдяване и напояване;
- изграждане на прагове, бентове и язовири;
- изграждане на съоръжения за защита от наводнения, корекции и изправяния на реки;
- модификации на речното легло поради добив на наносни отложения и за защита от наводнения;
- драгиране на водни пътища за корабоплаване

Резултати от анализирания натиск в ДРБУ:

- 74 % от водните тела са обект на натиск от водовземане (издадени разрешителни в 189 бр. от общо 256 бр. повърхностни водни тела)
- 53 % - средни загуби на вода от обществените водопроводни мрежи;
- в 108 водни тела са издадени 528 бр. разрешителни за ползване на воден обект (изграждане на нови или реконструкция/модернизация на съществуващи системи и съоръжения)
- 36% от водните тела в Дунавски район (93 бр. от общо 256 бр.) са засегнати от миграционни бариери, голяма част от тях не са снабдени със съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката. Миграционни бариери са установени при 5 ВТ от поречие Русенски Лом от категория „езеро“ (язовири), 2 ВТ от категория „река“ и 1 ВТ от категория „езеро“ в поречие Дунавски Добруджански реки
- съществуващите ВЕЦ са най-значимият източник на хидроморфологичен натиск в ДРБУ - в 44 бр. водни тела в ДРБУ има действащи ВЕЦ

Натиск от водовземане и физически модификации (2)

Защо това е значим проблем?

промени в хидроложкия режим, морфологични изменения и нарушаване на непрекъснатостта на реките → заплаха за водните организми, намалена възможност за придвижване на водните организми, миграционни бариери, загуба на биоразнообразие

➤ **негативно въздействие върху екологичното състояние**

Как се управляват тези проблеми?

- преразглеждане на издадените разрешителни и отнемането им;
- въвеждането на регулаторна рамка за екологичния отток на реките;
- изграждане или реконструкция на рибни проходи;
- търсене на механизми за взаимодействие между ползватели и институции за подобряване на водната ефективност;
- оптимизиране използването на вода във всички икономически сектори;
- намаляване загубите на вода във водопреносната мрежа;
- прилагане на екологосъобразни („зелени“) мерки при защитата от наводнения (напр. възстановяване на заливни равнини)

Натиск върху количеството на подземните води

Движещи сили: урбанизация, промишленост, селско стопанство, изменение на климата

Източник на натиск:

- водовземане от подземни води за питейно-битови нужди, промишлено водоснабдяване и напояване;
- намалено подхранване на водоносните хоризонти, причинено от засушаване;
- отводняване на открити мини

Защо това е значим проблем?

влошаване на количественото състояние на подземните води и свързаните с тях екосистеми

➔ намаляване на наличните ресурси и нивото на подземните води; недостиг на вода за икономически цели; отрицателно въздействие върху сухоземните екосистеми, подхранвани от подземни води

➤ **негативно въздействие върху количественото състояние на подземните води**

Как се управляват тези проблеми?

- регулиране с разрешителния режим и засилване на контрола;
- ограничаване на водовземането от подземни води чрез подобряване ефективността на използването на водите

Към началото на 2020 г. количественото състояние на подземните водни тела в ДРБУ е оценено като добро, като за 7 бр. ПВТ експлоатационният индекс е над 40%, в т.ч. и ПВТ - в района на областите Русе, Търговище, Разград, Силистра и Добрич не е констатирано превишение на посочената стойност на експлоатационния индекс

Натиск върху качеството на подземните води (2)

Движещи сили: урбанизация, промишленост, селско стопанство

Източник на натиск:

- промишлени площадки, вкл. от дейности в миналото, рудодобивни дейности и уранодобив;
- складове за пестициди и депа за отпадъци;
- използвани изкуствени и органични торове в селското стопанство и складирането на торови маси в животновъдството;
- използвани препарати за растителна защита в земеделието и горското стопанство;
- емисии на вредни вещества в атмосферата и последващото им отлагане върху почвата

Защо това е значим проблем?

повишени концентрации на замърсители в подземните води → влошаване на състоянието на подземните води, ограничения по отношение на възможностите за използване подземните водни ресурси за консумация от човека, за напояване и за икономическа дейност, отрицателно въздействие върху зависимите от подземни води сухоземни екосистеми

➤ **негативно въздействие върху химичното състояние на подземните води**

Химично състояние	ПУРБ	2019*
добро	28	35
лошо	22	15

Резултати от оценка на въздействието върху качеството на ПВ:

- при 15 от 50-те ПВТ, т.е. при 30 % от ПВТ се наблюдават стойности на определени показатели с отклонения от СК;
- най-честите превишения са в резултат от повишени нива на биогенни елементи - типичен индикатор за антропогенен натиск от интензивно земеделие и стари замърсявания

Натиск върху качеството на подземните води (2)

Подземно водно тяло с код BG1G0000K1B041
„Карстови води в Русенската формация“:

- ПВТ се наблюдава с три мониторингови пункта;
- в един от МП с.Топчии ШК ПС "Топчии", община Разград, област Разград се наблюдава превишение по показател „ортофосфати“
- замърсяването с е трайно и се констатира във всички измерени проби, вкл. и през 2021 г.

Как се управляват тези проблеми?

- насърчаване на използването на добрите практики в селското стопанство;
- приоритизиране на всички мерки, описани в отговор на замърсяването с биогенни и органични вещества и на химичното замърсяване от селското стопанство в контекста на опазване на подземните води

Изменение на климата (наводнения, засушаване)

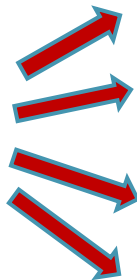
Движещи сили: изменение на климата вследствие на **урбанизация**, промишленост, селско стопанство

Източник на натиск:

- Емисии на парникови газове;
- Обезлесяване на терени

Защо това е значим проблем?

- намален отток в реките, сезонни промени в оттока и промени в периодите на снеготопене;
- повишени концентрации на замърсители;
- повишени температури на въздуха и водата;
- екстремни събития - наводнения и суши

отрицателен воден баланс във водосборните басейни;
загуба на местообитания и заплаха за водните организми;

повишено въздействие от замърсяването поради повишени температури на водите
запах за човешкото здраве/живот, материални щети

Как се управляват тези проблеми?

- **Наводнения:** координация между данните, информацията, резултатите от оценките и мерките в ПУРН и ПУРБ; увеличаване делът на мерките за естествено задържане на водите
- **Засушаване:** намаляване загубите на вода; подобряване на контрола за използваните води; прилагане на добри практики и технологии за спестяване на вода и повторното ѝ използване; подобряване на управлението на комплексните и значими язовири; управление на земеползването и насърчаване отглеждането на култури в райони, уязвими към засушаване.

Недостиг на вода

Движещи сили: урбанизация, промишленост, селско стопанство

Източник на натиск:

- климатични изменения - засушаване
- прекомерно, небалансирано ползване на водните ресурси

Защо това е значим проблем?

Дългосрочен системен дисбаланс между разполагаемите ресурси и търсенето на вода

→ допълнително влошаване на състоянието на водите, въздействие върху ползването на вода

Как се управлява този проблем?

- подобряване на надеждността и ефективността на водоснабдителните системи и намаляване на загубите на вода;
- подобряване на мониторинга на ВиК мрежите;
- спестяване на вода от промишлеността и селското стопанство в региони, в които има заплахата от недостиг на вода;
- повторно използване на пречистени отпадъчни води или дъждовни води;
- подобряване на контрола, въвеждане на цифровизация и автоматизация на процесите на прогнозиране, контрол и управление на водите

Други проблеми при управлението на водите

- **Корабоплаване по река Дунав** - хидроморфологичен натиск свързан с осигуряването на необходимите условия за корабоплаване и поддържането на функцията на реката като транспортен коридор (най-често чрез драгиране); натрупване на отложения във водните пътища вследствие естествения транспорт на седименти; източник на замърсяване на водата, чрез случайни изпускания на замърсители от корабите и пристанищата.
- **Транспорт** - натиск върху водните тела главно чрез емисии на азотен оксид, мед и в по-малка степен - на цинк и олово.
- **Въпроси, свързани с Международния басейн на река Дунав**
- **Инвазивни видове**
- **Опазване на есетровите риби**

Период на консултации: от 15 октомври 2021 г. до 18 април 2022 г.

Становища и предложения може да се изпращат на следните адреси:

БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ „ДУНАВСКИ РАЙОН“

- ✓ по пощата или в едно гише: 5800 гр.Плевен, ул. "Чаталджа" № 60
- ✓ по електронна поща: dunavbd@bDDR.org

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

- ✓ по пощата или в едно гише: 1000 гр. София, бул."Княгиня Мария Луиза" № 22
- ✓ по електронна поща :
purb3@moew.government.bg
RBMPconsultation@moew.government.bg

<http://www.bd-dunav.org/content/upravlenie-na-vodite/plan-za-upravlenie-na-rechniia-baseyn/purb-2022-2027-v-dunavski-rayon/znachimi-problemi-pri-upravlenie-na-vodite-2022-2027/>

<https://www.moew.government.bg/bg/vodi/planove-za-upravlenie/konsultacii-s-obstestvenostta-za-purb/>

ИЛИ...

АНКЕТА ОТНОСНО ЗНАЧИМИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДИТЕ

@gmail.com (неподелен)
Превключване на профила

1. Моля, изберете район за басейново управление, за който желаете да попълните информация (ако желаете да подадете информация за повече от един район, може да направите това като попълните нова анкета)

- ☐ Дунавски район
- ☐ Черноморски район
- ☐ Източнобеломорски район
- ☐ Западнобеломорски район

2. Запознати ли сте с процеса на управление на водите в България?

- ☐ Да
- ☐ Не
- ☐ До известна степен

3. Запознати ли сте с публикувания Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в района за басейново управление?

<https://forms.gle/4WMfEergukz3kRkNA>

<http://www.bd-dunav.org/content/konsultacii-s-obshtestvenostta/konsultacii-pri-aktualizaciia-na-purb-2022-2027/konsultacii-po-znachimi-problemi-pri-upravlenieto-na-vodite/>

<https://www.moew.government.bg/bg/vodi/planove-za-upravlenie/konsultacii-s-obstestvenostta-za-purb/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
КОХЕЗИОНЕН ФОНД

Проект BG16M1OP002-1.017-0001-C01: „ПУРБ 2022-2027“

Бенефициент: Дирекция „Управление на водите“ към Министерство на околната среда и водите в партньорство с Басейновите дирекции за управление на водите

Благодаря за вниманието!

THE WORLD BANK